ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston Milliy Pedagogika Universiteti

№9(3)
2026

13.00.00 Pedagogika fanlari
13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
13.00.03 Maxsus pedagogika
13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqichlari bo'yicha)
13.00.07 Ta'limda menejment
13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
07.00.00 Tarix fanlari
19.00.00 Psixologiya fanlari
01.00.00 Fizika-matematika fanlari
02.00.00 Kimyo fanlari
03.00.00 Biologiya fanlari
09.00.00 Falsafa fanlari
10.00.00 Filologiya fanlari
11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 360 sahifa,
2-sentyabr, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:
Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI
Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Raxmonova Z. A. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ
Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:
Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:
Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician
Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician
Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor
Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Shermuhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor
Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)
Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)
Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)
Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)
Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)
Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)
Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor
Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor
Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers "Yangi O'zbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor
Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)
Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor
Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service
Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor
Rakhmonova Z.A. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)
Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics
Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor
Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region
Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences
Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:
Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:
• Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
• Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)
Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):
• Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
• Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA CONTENTS СОДЕРЖАНИЕ

MUNDARIJA

Boshlang'ich ta'limda o'yin texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik ahamiyati 10
Maxmudova Fotima Shamshidinovna, Murodjonova Shahzoda Elyor qizi

Turli tayyorgarlik darajasidagi nemis tili talabalarining kommunikativ kompetensiyasini differensial mashqlar orqali takomillashtirish 15
Nafisaxon Nuriddinova Tolib qizi

Boshlang'ich sinf tabiiy fanlar ta'limida STEAM yondashuvining ilmiy-nazariy asoslari 19
Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, G'ulomova Maryam Baxrom qizi

Oliy ta'lim muassasalarida yosh professor-o'qituvchilarning kasbiy moslashuvini mentorlik asosida boshqarish mexanizmlarini takomillashtirishning mazmuni 23
Boybekova Farog'at Iskandarovna

Developing Prospective English Teachers' Pragmatic Interactional Competence Through a Hybrid Pedagogical Discourse Model 27
Makhliyo Safarova

Boshlang'ich sinflarda topishmoqlarni o'rgatish metodikasi 33
Pirmatova Ozodaxon Saparboyevna

Raqamli ta'lim muhitida individual yondashuv orqali talabalarning kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish ... 37
Nurova Malika Abduzairovna

Informatika fanini o'qitishda o'quvchilarning media savodxonligini summativ baholash metodikasi 41
Qodirova Dilnoza Abdusalim qizi

O'quv materiallarini tanlash va moslashtirishda kompetensiyaviy yondashuvning amaliy shakl, usul va vositalari 46
Xabibullayeva Shoira Shukurillayevna

Autodesk 3ds Max muhitida maxscript asosida pluginlar yaratish texnologiyasi va ularning samaradorligini qiyosiy tahlil qilish 50
Nizomov Sunnattilla Egamberdi o'g'li

Bo'lajak o'qituvchilarning kreativ tafakkurini rivojlantirish usullari va texnologiyalari 56
Turdimuratov Baxtiyor Kurbonovich

Taekvondochilarda musobaqaoldi yuklamalarni me'yorlash 61
Nasilloyev Akobir Murodjon o'g'li

Globallashuv sharoitida turkiy davlatlar yoshlarida yot g'oyalarga qarshi mafkuraviy immunitetni shakllantirishning pedagogik mexanizmlari 66
Nazarova Dilfuza Xolmirzo qizi

Dual ta'limda bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlashda fan dasturlari va pedagogik amaliyot mazmunini sinxronlashtirishning didaktik mexanizmi 71
Umurov Zarif Latifboyevich

Система подготовки учащейся молодёжи в Узбекистане к военной службе и современные организационно-правовые основы 76
Садыков Рустам Музафарович

Эпоха искуственного интеллекта и цифровизации как фактор трансформации высшего образования 81
Сабирова Шахноза Шавкатовна, Саидова Шоира Шагиясовна

O'quvchilarning lirik asarni anglash va talqin qilish ko'nikmalarini rivojlantirishning innovatsion metodlari ... 85
Kadirova Mashhura Nasirovna

Talaba xotin-qizlarda milliy harakatli o'yinlar orqali harakat faoliyatini tushunish va bajarish ko'nikmalarini nazorat qilish hamda ularning sog'lom turmush tarzini shakllantirishdagi ahamiyati (eshitish analizatori cheklangan talaba qizlar misolida) 90
Turg'unova Dilnura Mamanazar qizi

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Sport zallarida ultrabinafsha nurlanishdan foydalanish texnologiyasini sport fiziologiyasi va psixofiziologik mezonlar asosida baholash 96
Nazarov Sobir Usmonovich

O'smirlarda axborot olish madaniyatini rivojlantirishning pedagogik asoslari 103
Abdulxamidova Moxigul Bobirjon qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilarini matnli masalalarni yechishga o'rgatishda yangi avlod darsliklaridan foydalanishning didaktik imkoniyatlari 107
Zebo Qodirbekova

5–6 yoshdagi bolalarda refleksiv faoliyat elementlarini shakllantirish usullari 111
Karshiyeva Shahnoza Turakulovna

O'quvchilar fuqarolik mas'uliyatini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari 115
Tukhtabayeva Durdona Tulkunovna

Xulq-atvor madaniyatini shakllantirishda art-terapiya va musiqaterapiyaning pedagogik imkoniyatlari (katta guruh tarbiyalanuvchilari misolida) 120
Umaraliyeva Xadichaxon Xusanjon qizi

Badiiy kulolchilik ta'limida "puzirok" sirlash texnologiyasining badiiy-estetik va metodik imkoniyatlari 126
Madumarova Zuhraxon Rashidjon qizi

Autentik materiallar yordamida xorijiy til yo'nalishi talabalarining ingliz tilidan tinglab tushunish kompetentligini rivojlantirish omillari 131
Bobonazarova Fazilat Pardaboyevna

Jadid maktablaridagi pedagogik g'oyalari asosida ta'lim jarayonini tashkil etishning ilmiy-metadologik asoslari 135
Fozilov Rustambek Shokirjonovich

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida raqamli immunitetni shakllantirishning nazariy-metodik asoslari 139
Ikromova Mahbuba Vali qizi

PISA xalqaro tadqiqoti natijalarining inson kapitali va iqtisodiy rivojlanishni prognozlash metodikasiga ta'siri 143
Laziz Xo'jaqulov

Oliy ta'lim muassasasi imidjini shakllantiruvchi ijtimoiy-psixologik omillar: tizimli tahlil va empirik yondashuv 152
Mirashirova Nargiza Anvarovna

Magistrlarni kasbiy faoliyatga yo'naltirish va tayyorlashning pedagogik imkoniyatlari 156
Nazarov Bahodir Mo'minovich

Pedagogik diskurs ssenariylarini loyihalash texnologiyasi 159
Ochilova Nilufar Ulmasovna

Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarida sog'lomlashtiruvchi texnologiyalardan foydalanish orqali o'quvchilarning jismoniy holatini optimallashtirish 163
Saidmurodov Hojiakbar Salim o'g'li

Predictive Ai For Personalized Second Language Learning: Developing a Digital Model to Predict Learner Difficulties And Optimize Language Instruction 170
Shoxiniso Yusupova

Real pedagogik vaziyatlar asosida bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy faoliyatga tayyorlash 176
Sunnatov Zafar Ubaydullayevich

Talabalarda aksiologik yondashuvlar asosida axloqiy munosabatni rivojlantirishning pedagogik asoslari 181
To'rayeva Barno O'ktamovna

Human–AI Collaborative Language Learning: Developing a Framework for Effective Interaction Between Language Learners, Teachers, and Generative AI 186
Tolibova Raykhonabonu

Funksional, tabiiy-ilmiy va biologik savodxonlik imkoniyatlarining konseptual o'zaro bog'liqligi 191
Umaraliyeva Mamura Tashxodjayevna

Talabalarda emotsional intellektni rivojlantirishning psixologik kontseptsiyasi 199
Xamrayeva Aziza Farhadovna

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Содержание и условия развития физической компетентности у студентов 202
Джабборова Севара Асрокул кизи

Современная дидактика высшего образования в условиях инновационной трансформации 207
Сабирова Шахноза Шавкатовна

Sun'iy intellekt asosida ta'lim mazmuni, metodlari va ta'lim resurslarini individuallashtirish 212
Mamadaliyeva Mumtozbegim Otabek qizi

Ta'lim jarayonida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari va metodik asoslari 217
Dilfuza A. Jo'rayeva

A Multilayer Model for Assessing English Speaking Competence Among Students in Grades 7–9 222
Mo'minxo'jayev Abrorxo'ja Muksumxodjayevich

Oilaviy munosabatlarning buzilishining psixologik xarakteristikasi 229
Butayeva Nodira Xudayarovna

O'quvchilarning mantiqiy fikrlashini rivojlantirishda pedagoglarning fasilitativ faoliyatini takomillashtirishning pedagogik mexanizmlari 233
Asadova Maxliyo Shuxratovna

Sport sohasi mutaxassislarini tayyorlashda raqamli texnologiyalarning nazariy asoslarini o'qitish masalalari 237
Nuriddinov Asliddin Husniddin o'g'li

Raqamli jamiyat sharoitida mediatsiya institutini rivojlantirish istiqbollari 242
Abdullayev Bahodir Ahmedovich

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari rahbar va mutaxassislarining kasbiy kompetensiyalarini uzluksiz rivojlantirish tizimini takomillashtirish 247
Yuldasheva Feruza Rustamjon qizi

Moddalarni metall korroziyasi ingibitorlari sifatida o'rganish 251
Yusupova Mahliyo Azamatovna

Микробуллинг в подростковой среде как фактор формирования психологической травматизации 257
Холдарова Индира Абдукаримовна

Maktabgacha yoshdagi bolalarda chet tili vositasida tolerantlikni shakllantirishning pedagogik imkoniyatlari 262
Adilbayeva Gulsaya Erkin qizi

Ijtimoiy-iqtisodiy qaramlikning jahon tajribasida o'rganilishi va uni bartaraf etishning psixologik mexanizmlari 266
Sadullayeva Jamilaxon Ibodilla qizi

Maktabgacha yoshdagi bolalarda vatanparvarlik tuyg'usini rivojlantirishda innovatsion pedagogik texnologiyalarning didaktik imkoniyatlari 270
Abduqaxxarova Oyjahon Sultonboy qizi

Qariyalar uyi va uzoq muddatli parvarish muassasalarida psixologik xizmatning o'ziga xos xususiyatlari 275
Djumanazarov Yokubjon Turg'unbayevich

Ta'lim muassasalarida intellektual raqamli boshqaruv tizimlarini joriy etishning samaradorlik modeli 280
Ernazarov Zohid Nazarovich

Integrative use of POA and SCAMPER Technologies in English Language Education: Opportunities for Developing Prospective Teachers' Creative-Communicative Activity 288
Ibragimova Gulruh Rustam qizi

O'qituvchi faoliyatini kompetensiyaviy baholash indikatorlarini takomillashtirish 292
Jumakulova Mavludaxon Xosilovna

Teacher Roles and Student-Centered Learning in Uzbekistan: Lessons from Finland, Japan, and South Korea 301
Sheralieva Aziza

Профессиональное выгорание воспитателей ДОО 306
Ширбачеева Гульчехра Шакировна

Эмоциональное благополучие первоклассников как фундамент психологического здоровья детей 310
Ширбачеева Гульчехра Шакировна, Зарипова Екатерина Владимировна

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilari kreativligini rivojlantirishning nazariy asoslari 314
Sheraliyeva Anora Ergashevna

Innovatsion ta'lim muhitida kasbiy mobil mutaxassis tayyorlashning pedagogik-psixologik omillari 317
Ismadiyorov Abdug'affor Abdujabborovich

O'zbek dostonchiligining rivojlanish tarixi 323
Sariyev Himoyat Matchonboyevich

Linguopragmatic Features of English Digital Discourse on Social Media in the Age Of AI 326
Davurova Gulkhayo Ibrokhim qizi

Oliy ta'limda bo'lajak pedagoglarning didaktik-loyihalash kompetentligini rivojlantirishning pedagogik mohiyati..... 331
Asqarova Mashrabxon Orifjon qizi

Davlat sektorida meritga asoslangan hrm amaliyotlari ishga qabul qilishdan integratsiyalashgan HR tizimigacha 336
Maxmudov Asqarali

Oliy ta'lim tizimida talabalarning mustaqil ta'limini tashkil etishning pedagogik xususiyatlari..... 345
Rustamova Gavhar G'ayrat qizi

Development of Prognostic-Reflexive Competence of Future Teachers 348
Tojiboyeva Orzigul Marifjon qizi

Boshlang'ich sinf matematika darslarida o'quvchilarning mantiqiy fikrlashini rivojlantirishda interfaol metodlardan foydalanish..... 352
Jalilov Muhammadali Abdumutalibovich

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARI TARBIYALANUVCHILARI KREATIVLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI

Sheraliyeva Anora Ergashevna
Andijon viloyati pedagogik mahorat markazi katta o'qituvchisi
ORCID:009-0005-2718-1351

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining kreativligini rivojlantirishning nazariy asoslari yoritilgan. Unda maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativlik tushunchasining mazmun-mohiyati, uning pedagogik-psixologik xususiyatlari hamda kreativ qobiliyatlarni shakllantirishga ta'sir etuvchi omillar tahlil qilingan. Shuningdek, bolalarning mustaqil fikrlashi, tasavvuri, ijodiy faolligi, muammoli vaziyatlarga noodatiy yechim topishi va yangi g'oyalarni ilgari surish ko'nikmalarini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari ochib berilgan. Maktabgacha ta'lim jarayonida o'yin, ijodiy topshiriqlar, muammoli vaziyatlar, tasviriy faoliyat, konstruktorlik va loyihaviy faoliyatlardan foydalanish tarbiyalanuvchilarning kreativ salohiyatini rivojlantirishning muhim vositalari sifatida asoslangan.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, tarbiyalanuvchi, kreativlik, kreativ qobiliyat, ijodiy fikrlash, ijodiy faoliyat, tasavvur, mustaqil fikrlash, ijodkorlik, innovatsion pedagogik yondashuv, rivojlantiruvchi ta'lim muhiti, pedagogik shart-sharoitlar.

Abstract: This article examines the theoretical foundations of developing creativity among children in preschool educational organizations. It explores the content and essence of the concept of creativity in preschool-aged children, analyzes its pedagogical and psychological characteristics, and identifies the factors influencing the development of creative abilities. The article also highlights pedagogical opportunities for developing children's skills in independent thinking, imagination, creative activity, finding unconventional solutions to problem situations, and generating new ideas. The use of games, creative tasks, problem-based situations, visual arts activities, construction activities, and project-based activities in the preschool education process is substantiated as an important means of developing the creative potential of children.

Key words: preschool education, preschool child, creativity, creative abilities, creative thinking, creative activity, imagination, independent thinking, creative work, innovative pedagogical approach, developmental learning environment, pedagogical conditions.

Аннотация: В данной статье освещаются теоретические основы развития креативности воспитанников дошкольных образовательных организаций. Раскрывается содержание и сущность понятия креативности у детей дошкольного возраста, анализируются её педагогико-психологические особенности, а также факторы, влияющие на формирование творческих способностей. Кроме того, раскрываются педагогические возможности развития у детей навыков самостоятельного мышления, воображения, творческой активности, поиска нестандартных решений в проблемных ситуациях и выдвижения новых идей. Обосновывается, что использование в процессе дошкольного образования игр, творческих заданий, проблемных ситуаций, изобразительной деятельности, конструирования и проектной деятельности является важным средством развития творческого потенциала воспитанников.

Ключевые слова: дошкольное образование, воспитанник, креативность, творческие способности, творческое мышление, творческая деятельность, воображение, самостоятельное мышление, творчество, инновационный педагогический подход, развивающая образовательная среда, педагогические условия.

KIRISH

Bugungi kunda ta'lim tizimida shaxsning ijodiy salohiyatini rivojlantirish, mustaqil va erkin fikrlaydigan, yangicha yondashuvlarni ilgari surishga qodir bo'lgan barkamol avlodni tarbiyalash muhim pedagogik vazifalardan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Ayniqsa, inson shaxsining intellektual, emotsional va ijodiy imkoniyatlari jadal shakllanadigan maktabgacha yosh davrida bolalarning kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki ushbu davrda bolaning tasavvuri, qiziquvchanligi, mustaqil fikrlashi, yangilik yaratishga bo'lgan intilishi va atrof-muhitni o'ziga xos tarzda idrok etishi faol rivojlanadi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim-tarbiya jarayonini zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida tashkil etish tarbiyalanuvchilarning nafaqat bilim va ko'nikmalarini, balki ularning ijodiy tafakkuri va kreativ salohiyatini ham rivojlantirish imkonini beradi. Kreativlik bolaning mavjud bilim va tajribalaridan foydalanib, yangi g'oya, obraz, usul yoki yechimlarni yaratish qobiliyatini ifodalovchi muhim shaxsiy sifat hisoblanadi. Shu jihatdan maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativlikni rivojlantirish jarayoni ularning mustaqil fikrlashi, tasavvuri, kuzatuvchanligi, muammoli vaziyatlardan chiqish yo'llarini izlash va o'z fikrini erkin ifodalash qobiliyatlari bilan uzviy bog'liqdir.

Maktabgacha ta'lim jarayonida bolalarning kreativligini rivojlantirish uchun qulay va rivojlantiruvchi ta'lim muhitini yaratish muhim hisoblanadi. Bunday muhit tarbiyalanuvchiga o'z g'oyalarini erkin ifodalash, turli faoliyat turlarida mustaqil ishtirok etish, tajriba o'tkazish va o'z faoliyati natijasini baholash imkoniyatini beradi. Ayniqsa, didaktik va ijodiy o'yinlar, tasviriy faoliyat, musiqa, konstruktorlik, rolli o'yinlar, muammoli vaziyatlar hamda loyiha elementlaridan foydalanish bolalarning ijodiy faolligini oshirishga xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Maktabgacha yoshdagi bolalar kreativligini rivojlantirish masalasi pedagogika, psixologiya va maktabgacha ta'lim metodikasi yo'nalishlarida olib borilgan tadqiqotlarda muhim ilmiy muammo sifatida o'rganib kelinmoqda. Kreativlik tushunchasi zamonaviy pedagogik tadqiqotlarda shaxsning yangi va original g'oyalarni ilgari surishi, mavjud muammolarga nostandart yondashishi, turli vaziyatlarda mustaqil qaror qabul qilishi hamda ijodiy mahsulot yaratish qobiliyati bilan bog'liq holda talqin qilinadi. Mazkur tushuncha nafaqat ijodiy faoliyat bilan, balki bolaning tafakkuri, tasavvuri, qiziquvchanligi va mustaqil faoliyati bilan ham chambarchas bog'liq.

Kreativlikning nazariy asoslarini o'rganishda J. Guilfordning divergent tafakkurga oid qarashlari alohida ahamiyatga ega. Olim kreativ tafakkurning ravonlik, moslashuvchanlik, originallik va g'oyalarni takomillashtirish kabi jihatlariga e'tibor qaratgan.

E. Torrance tadqiqotlarida esa kreativlikni rivojlantirish jarayonida bolaning muammolarni aniqlashi, taxminlar ilgari surishi, ularni sinab ko'rishi va natijalarni takomillashtirishi muhimligi asoslangan. Ushbu nazariy qarashlar maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativ fikrlashni shakllantirishning ilmiy-metodik asoslarini belgilashda muhim manba bo'lib xizmat qiladi.

L. S. Vygotskiyning bolaning rivojlanishida tasavvur va ijodiy faoliyatning o'rni haqidagi ilmiy qarashlari ham maktabgacha ta'lim uchun muhim nazariy asoslardan biridir. Uning yondashuviga ko'ra, bolaning ijodiy faoliyati mavjud tajribani qayta ishlash, uni yangi obraz va g'oyalar bilan boyitish orqali rivojlanadi. Shu sababli maktabgacha ta'lim jarayonida bolalarga mustaqil kuzatish, tasavvur qilish, tajriba o'tkazish va o'z fikrlarini turli shakllarda ifodalash imkoniyatlarini yaratish kreativ rivojlanishning muhim sharti hisoblanadi.

Mahalliy va xorijiy pedagogik tadqiqotlarda ham maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda o'yin faoliyati, tasviriy san'at, musiqa, konstruktorlik, modellashtirish, ertak yaratish, rolli o'yinlar va muammoli topshiriqlarning imkoniyatlari keng yoritilgan. Ayniqsa, bolaning tayyor namunani takrorlashidan ko'ra, o'z g'oyasi asosida faoliyat mahsulini yaratishiga yo'naltirilgan metodlar kreativlikni rivojlantirishda samarali pedagogik vosita sifatida qaraladi. Shu bilan birga, zamonaviy tadqiqotlarda kreativ ta'lim muhitini tashkil etish, tarbiyachining fasilitatorlik rolini kuchaytirish va bolalarning individual ijodiy imkoniyatlarini hisobga olishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotning metodologik asosini shaxsga yo'naltirilgan, faoliyatga asoslangan, kompetensiyaviy va kreativ yondashuvlar tashkil etadi. Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida har bir tarbiyalanuvchining individual qobiliyati, qiziqishi va ijodiy imkoniyatlarini hisobga olish nazarda tutiladi. Faoliyatga asoslangan yondashuv esa kreativlikni faqat nazariy bilimlar orqali emas, balki bolaning bevosita amaliy, o'yin, ijodiy va kommunikativ faoliyati jarayonida rivojlantirishni ko'zda tutadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining kreativligini rivojlantirish jarayoni bolaning yosh va individual xususiyatlari, ta'lim mazmuni, pedagogik faoliyat hamda rivojlantiruvchi ta'lim muhitining o'zaro uyg'unligi asosida tashkil etilishi zarurligini ko'rsatdi. Maktabgacha yosh davrida kreativlikning rivojlanishi, avvalo, bolaning atrof-muhitni faol kuzatishi, savol berishi, o'z tasavvurini namoyon qilishi va mavjud vaziyatlarga turlicha yondashishi orqali shakllanadi.

Tahlillar asosida tarbiyalanuvchilarning kreativligini rivojlantirishning quyidagi asosiy tarkibiy jihatlari aniqlandi: ijodiy qiziqish, ijodiy tasavvur, mustaqil fikrlash, originallik, moslashuvchanlik, ijodiy faollik va muammoli vaziyatlarda yechim topish qobiliyati. Ushbu jihatlarning rivojlanishi bolaning nafaqat ijodiy faoli-

yatidagi natijalariga, balki uning kommunikativ faolligi, tashabbuskorligi va mustaqilligiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, kreativlikni rivojlantirishda o'yin faoliyati alohida pedagogik imkoniyatga ega. Syujetli-rolli, ijodiy va didaktik o'yinlar orqali bolalarga turli rollarni bajarish, vaziyatlarni tasavvur qilish, mustaqil qaror qabul qilish va yangi g'oyalarni ilgari surish imkoniyati yaratiladi. Ayniqsa, yagona to'g'ri javobga ega bo'lmagan topshiriqlardan foydalanish bolalarning turli xil yechimlarni izlashiga va divergent fikrlashining rivojlanishiga xizmat qiladi.

Tadqiqot jarayonida nazariy tahlil, taqqoslash, umumlashtirish, pedagogik kuzatish, suhbat, faoliyat mahsullarini o'rganish hamda pedagogik tajribalarni tahlil qilish kabi metodlardan foydalanish mumkin. Nazariy tahlil va umumlashtirish orqali kreativlik tushunchasining pedagogik mazmuni, uning tarkibiy xususiyatlari hamda maktabgacha yosh davridagi rivojlanish omillari aniqlanadi. Pedagogik kuzatish yordamida tarbiyalanuvchilarning ijodiy faoliyatdagi ishtiroki, mustaqil fikrlashi, yangi g'oyalarni ilgari surishi va muammoli vaziyatlarga munosabati o'rganiladi.

Shuningdek, suhbat metodi orqali tarbiyalanuvchilarning qiziqishlari, tasavvuri va ijodiy fikrlash xususiyatlari haqida ma'lumotlar olish, faoliyat mahsullarini tahlil qilish orqali esa ularning ijodiy yondashuvi va originallik darajasini aniqlash imkoniyati yaratiladi. Taqqoslash va umumlashtirish metodlari yordamida turli pedagogik yondashuvlarning kreativlikni rivojlantirishdagi imkoniyatlari aniqlanadi.

Umuman olganda, adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, maktabgacha yoshdagi bolalar kreativligini rivojlantirish kompleks va tizimli jarayon bo'lib, unda bolaning tabiiy qiziquvchanligi, tasavvuri va ijodiy faolligini qo'llab-quvvatlovchi pedagogik muhit muhim ahamiyatga ega. Shu sababli maktabgacha ta'lim tashkilotlarida kreativlikni rivojlantirishni nazariy jihatdan asoslash bilan bir qatorda, uni amaliy faoliyatga tatbiq etishning pedagogik shart-sharoitlari va samarali metodlarini aniqlash ham dolzarb vazifa sifatida namoyon bo'ladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari maktabgacha ta'lim tashkilotlarida kreativlikni rivojlantirish tizimli, uzluksiz va faoliyatga yo'naltirilgan pedagogik jarayon sifatida tashkil etilishi lozimligini ko'rsatdi. Kreativ ta'lim muhiti, ijodiy topshiriqlar, o'yin texnologiyalari, mustaqil faoliyat va tarbiyachining pedagogik qo'llab-quvvatlashi o'zaro uyg'unlashtirilganda tarbiyalanuvchilarning ijodiy fikrlashi, tasavvuri, tashabbuskorligi va yangi g'oyalarni yaratish qobiliyatini rivojlantirish uchun zarur pedagogik shart-sharoitlar shakllanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Avliyoqulov N. H. Zamonaviy o'qitish texnologiyalari : O'quv qo'llanma. - Toshkent, 2018. - 236 b
2. Djorayev M. Fizikani o'qitish metodikasi. Uslubiy qo'llanma. Toshkent: TDPU, 2013. - b. 7-81.
3. Ishmuhamedov R. Ta'limda innovasion texnologiyalar. Toshkent: Iste'dod, 2008. - b. 23-30.
4. Ibraymov A. Ye. Amaliy laboratoriya tajribalari orqali fizika fanini o'rganish samaradorligini oshirish. Samarqand davlat universiteti nashriyoti, 2020. - b. 120-128.
5. Karlibayeva G.E. Innovatsion ta'lim texnologiyalari sharoitida fizika o'qituvchisining metodik tayyorgarligini shakllantirish. Diss. f.f.n. - Toshkent, 2012.-135 b.
6. Mirzaxmedov.B.M., G'ofurov.N.B. va Toshmuxamedov.F.F.larning "Fizika o'qitish metodikasi kursidan o'quv eksperimenti" nomli metodik qo'llanma. Fan va texnologiya, 2019. 165- b
7. Mirzaxmedov.B.M., G'ofurov.N.B., Ibragimov.B., Sagatovalar.G., Fizika o'qitish metodikasi o'quv qo'llanma T.: Fan va texnologiya, 2018. 182- b
8. Matjanov N.S. Fizika o'qitish metodikasi.// Darslik.-Toshkent 2020.-368 b.

13.00.00 Pedagogika fanlari
13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta’limotlar tarixi
13.00.02 Ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo‘yicha)
13.00.03 Maxsus pedagogika
13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg‘ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05 Kasb-hunar ta’limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06 Elektron ta’lim nazariyasi va metodikasi (ta’lim sohalari va bosqichlari bo‘yicha)
13.00.07 Ta’limda menejment
13.00.08 Maktabgacha ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
07.00.00 Tarix fanlari
19.00.00 Psixologiya fanlari
01.00.00 Fizika-matematika fanlari
02.00.00 Kimyo fanlari
03.00.00 Biologiya fanlari
09.00.00 Falsafa fanlari
10.00.00 Filologiya fanlari
11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov
Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov
Musahhih: Alibek Zokirov
Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №9(3)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№C–5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.